

Ефективні стратегії та практичні підходи для зменшення освітніх втрат та підвищення рівня навчальних результатів здобувачів освіти в умовах дистанційного навчання.

Матвієнко Т.С., учитель іноземної мови

Освітні втрати — це прогалини у знаннях і навичках, які виникають в учнівства під час освітнього процесу у порівнянні зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків.

Освітні втрати можуть виникати з різних — як індивідуальних, так і системних — причин. Серед них: здоров'я, війна, пандемія, надзвичайні ситуації природного характеру

На виникнення освітніх втрат українських шкіл можуть впливати наступні чинники:

- бойові дії та окупація; повітряні тривоги; виїзд учнівства за кордон;
- переїзд у межах України; відключення електроенергії;
- руйнування значної частини закладів освіти.

Ключовими викликами освітнього процесу в умовах війни педагоги назвали:

1. нестабільні умови навчання;
2. обмеженість способів організації навчально-пізнавальної діяльності;
3. зниження мотивації та нестабільний психоемоційний стан учнів / учениць та вчителів.

Отже, як компенсувати освітні втрати

1. Розробіть критерії для вимірювання освітніх втрат із кожного предмета

Щоби виміряти навчальні втрати потрібно мати чіткі та прозорі критерії, за допомогою яких можна визначити прогалини у навчанні кожного учня. Зазвичай таким мірилом є очікувані результати навчальних досягнень учнів, визначених освітніми програмами та Держстандартами загальної середньої освіти. Служба освітнього омбудсмена рекомендує вчителям створити карту опорних знань із кожного предмета та класу, в яку включити:

- найголовніші теми (правила, формули тощо);
- основні знання, без яких учень не зможе навчатися у наступному класі).

2. Продіагностуйте рівень опанування навчального матеріалу учнями на початку навчального року

Аби з'ясувати готовність школярів до засвоєння нового матеріалу та визначити оптимальні умови для планування освітнього процесу, в перші тижні навчання слід виявити наявний рівень їхніх знань. З цією метою у календарно-тематичному плануванні потрібно визначити час для проведення діагностування результатів навчання за попередній рік й відповідну кількість навчального часу для повторення. .

Залежно від результатів діагностування вчитель може розширити тематичний блок «Повторення (за попередній навчальний рік)» та ущільнити програмовий матеріал.

3. Проводьте систематичний моніторинг знань та вмінь учнів

Проведення систематичного спостереження надає можливість оцінити реальний стан освітнього процесу, відстежити зміни, що відбуваються та визначити фактори, які на них впливають. Тож робота з подолання освітніх втрат не обмежується одним моніторингом, а потребує декількох різнопланових досліджень. Існує багато різних методик проведення моніторингових процедур, якими можна скористатись, зокрема:

- порівняння вхідних та вихідних рівнів навчальних досягнень учнів. Вхідними даними є інформація щодо якості знань учнів певного класу у доковідний та довоєнний періоди, а вихідними - результати навчання на теперішній час;
- аналіз успішності складання ЗНО випускниками за декілька років (до початку пандемії та на теперішній час);
- порівняння результатів ЗНО випускників та їхнього річного оцінювання;
- діагностувальні роботи учнів
- відстеження динаміки результатів навчання учнів за оцінками в класному журналі;
- порівняльний аналіз результатів навчання новоприбулих учнів із рівнем їхніх результатів навчання у попередніх закладах освіти;
- аналіз підсумкового оцінювання між класами в одній паралелі.

Аналіз проведених моніторингових досліджень дає можливість визначити тенденцію змін рівня навчальних досягнень класу в цілому та вибудувати індивідуальні освітні траєкторії для учнів, які мають навчальні прогалини.

4. Опитуйте учасників освітнього процесу

Метою цих опитувань є надання можливості учасникам освітнього процесу розповісти про проблеми та труднощі, що виникали/виникають під час навчання

5. Плануйте навчання адаптивно та гнучко

У рамках академічної свободи вчитель має право самостійно визначати послідовність формування очікуваних результатів навчання та кількість годин на вивчення програмових тем. Також він може на власний розсуд використовувати резервні години, обирати та адаптувати види навчальної діяльності відповідно до потреб учнів, особливостей організації освітнього процесу та наявних засобів навчання. Тож з урахуванням виявлених освітніх втрат потрібно визначити ключові знання, які є найбільш значущими у подальшому навчанні, застосовувати різні види робіт, що передбачають активну участь учнів в освітньому процесі та їхню взаємодію між собою.

6. Розробляйте індивідуальні освітні траєкторії

Компенсація освітніх втрат насамперед передбачає індивідуальний підхід до кожного учня. Особливо для тих школярів, хто не має можливості відвідувати школу разом з іншими учнями, іноді навіть у дистанційному режимі.

Практичні поради:

Розпочинайте урок із цікавого

Як привернути увагу школярів із першої хвилини уроку? Розпочніть його невимушено та захопливо! Наприклад, можна обрати певну новину або медіапродукт, який опосередковано пов'язаний із навчальним матеріалом, та запропонувати учням знайти зв'язок із темою заняття. Або ж попросити їх розповісти про свої плани на майбутнє чи навіть поділитися жартами або кумедними історіями. Гумор, обмін інформацією, творчість, співпраця дають чудову можливість налаштувати школярів на продуктивну роботу й створити комфортну психологічну атмосферу на уроці.

Використовуйте різні моделі навчання

Характерною рисою ефективного навчання є використання різних стратегій та методик. Навчання на основі запитів, проєктна діяльність, взаємонавчання, модель «перевернутого» класу дозволяють урізноманітнити освітній процес та залучити до роботи кожного учня. Наприклад, стиль «перевернутої» класної кімнати дає учням чудову можливість спілкуватися з учителем і ставити запитання протягом більшої

частини їхнього навчального дня. Навчання на основі запитів, де вчитель діє більш як фасилітатор, а не як авторитетна особа, дозволяє реалізувати школярам власні освітні потреби, сприяє підвищенню мотивації та захопленню навчанням.

Створюйте різний контент

Використання цифрових технологій є надзвичайно впливовим фактором на досягнення успіху в навчанні сучасних школярів. А в умовах дистанційного навчання без них зовсім не обійтись. Створити якісне навчальне середовище допоможуть різноманітні освітні продукти різних форматів. Наприклад, заздалегідь записані та розміщені у вільному доступі відео-уроки стануть у пригоді школярам, які не мають змоги бути присутніми на онлайн-занятті. Система управління віртуальним класом допоможе побудувати ефективну взаємодію з учнями та організувати майже повноцінний освітній процес. Добірка цікавих допоміжних засобів (відео, наочні посібники, навчальні ігри) додадуть інтерактивний та візуальний елемент під час опанування нової теми. А графічні резюме у вигляді ментальних карт, блок-схем та діаграм є дійсно ефективними засобами узагальнення та систематизації навчального матеріалу.

Призначайте ролі

Більшість методів навчання включають групову роботу, але така діяльність не завжди є продуктивною. Адже зазвичай більшість школярів покладаються на однокласників, які здаються їм найбільш компетентними і здатними до розв'язування відповідної проблеми. Тож для підвищення ефективності навчання варто розробляти диференційовані завдання з урахуванням індивідуальних можливостей школярів і призначати окремі ролі для кожного учасника команди. Відчуття відповідальності за виконання певного кроку у груповій роботі заохочуватиме їх до активних дій.

Грайте та досліджуйте

Діти розуміють світ, якщо вони можуть вільно його досліджувати, творчо експериментувати та розв'язувати проблеми з урахуванням свого досвіду. А якщо дослідження проводиться у формі гри, від якої вони у захваті, їхня концентрація уваги підвищується до пікового рівня. Гра активізує їхню уяву та творчі здібності, заохочує перевіряти власні гіпотези, вигадувати ідеї та розвивати розуміння причин та наслідків. І навіть якщо вони зазнають невдачу з першої спроби, вони спробують ще раз подолати труднощі і поліпшити свій результат. Адже для них це лише гра!

Відслідкуйте прогрес учнів

Як же виміряти ефективність навчання? Чи є показники ЗНО, ДПА, річних оцінок школярів об'єктивним показником якості освіти? Ці результати надають лише сухі статистичні дані, які не можуть відобразити повну картину навчального поступу учнів. Прогрес навчання школярів є цілісною системою, яка, крім оцінок, має включати рівень мотивації та інтерес до вивчення предмета й враховувати їхні індивідуальні особливості та попередні досягнення. Тож під час проведення моніторингу не варто орієнтуватися на будь-які «встановлені» середні показники, які не враховують всі фактори впливу на успішність учнів. Адже ця інформація важлива не стільки для освітніх управлінців, скільки для самих школярів. Вони мають розуміти, у чому вони досягли успіху, над чим потрібно працювати та як покращити свої результати.

Підтримуйте учнів

Під час офлайн-навчання вчителі щоденно бачать своїх учнів, спілкуються з ними, надають їм допомогу та підтримку. Але під час дистанційного навчання досить складно визначити психологічний стан кожної дитини, дізнатися про її страхи та занепокоєння. Аби сприяти їхній соціалізації можна проводити супервізії – невеликі групові навчальні заняття. Їх проведення дозволяє у спокійній обстановці встановити контакт зі школярами, пояснити будь-які заплутані моменти з лекцій чи практичних занять та оцінити їхній рівень розуміння навчального матеріалу. Також можна створювати групові проекти, організовувати періодичні сеанси відеозв'язку та робити маленькі «перерви» під час онлайн-уроків, щоб школярі мали змогу поспілкуватися між.

Взаємодійте з батьками

Зараз, як ніколи, батьки відіграють головну роль у навчанні своєї дитини. Адже саме вони допомагають школярам опанувати новий матеріал, виконувати домашнє завдання та надавати відповіді на їхні запитання. Тож надзвичайно важливо організувати ефективну двосторонню комунікацію з ними. Спілкуйтеся у месенджерах, розробляйте інструкції та рекомендації, які допоможуть їм розібратися з навчальною програмою та онлайн-сервісами, що використовуються в освітньому процесі.

Попереду на нас ще чекають складні часи. Але ми впевнені, що ми впораємось з усіма викликами та перемога буде за нами! Тож Тримаємо освітянський фронт разом!